

МОДЕРНІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ

MODERNIZATION OF THE MECHANISM OF PUBLIC MANAGEMENT OF REGIONAL DEVELOPMENT

У статті наведено розв'язання актуальної наукової проблеми застосування механізму модернізації публічного управління стратегічним розвитком регіону; проаналізовано теоретичні та методологічні основи державної політики щодо ефективного функціонування органів місцевого самоврядування, теоретичні аспекти публічного управління економічним розвитком та розвитком територіальних громад в сучасних умовах, теоретико-методологічні підходи до формування конкурентоспроможності розвитку регіону; ключову роль органів місцевої влади у формуванні основних інструментів публічного управління розвитком основних аспектів врядування в умовах реформування органів публічної влади; обґрунтовано розгляд процесу реалізації та розвитку провідних доміант публічного управління розвитком питань процедури ресурсного забезпечення публічного управління стратегічним розвитком регіону та застосування організаційних та комунікаційних засад в органах місцевого самоврядування, що дало змогу дослідити концептуальні засади елементів врядування в Україні; розкрито особливості інституційного механізму забезпечення реалізації управління стратегічним розвитком територіальних громад задля ефективного функціонування органів місцевого самоврядування в Україні (на сучасному етапі розвитку дало змогу виділити ключові фактори впливу на нього); доведено, що запровадження концепції та відповідної моделі публічного управління та місцевого розвитку в Україні з метою розв'язання актуальних проблем державного управління, адміністрування, розбудови територіальних громад вимагає модернізації системи публічного управління та адміністрування, формування нових підходів до застосування належного публічного управління та місцевого самоврядування; проаналізовано наукові підходи до аналізу питання щодо розробки механізму модернізації системи публічного управління стратегічним розвитком регіону; обґрунтовано побудову та аналіз інструментарію підвищення якості соціального забезпечення органів місцевого самоврядування, в основу якого покладено принцип місцевого розвитку (тобто вибір альтернатив розвитку господарської системи на підставі національних цілей подолання нерівності та поліпшення якості життя людини); запропоновано застосування концептуального підходу в забезпеченні ефективності роботи об'єднаних територіальних громад щодо механізму модернізації системи публічного управління та адміністрування місцевим розвитком в Україні на засадах стратегії, яка спрямована на досягнення цілей і завдань на відповідних рівнях публічного управління та місцевого самоврядування.

Ключові слова: публічне управління, розвиток регіону, стратегія, управлінський вплив, децентралізація, територіальна громада.

The article provides a solution to the current scientific problem of applying the mechanism of modernization of public management of the strategic development of the region; analyzed the theoretical and methodological bases of state policy regarding the effective functioning of local self-government bodies, theoretical aspects of public management of economic development and development of territorial communities in modern conditions, theoretical and methodological approaches to the formation of the competitiveness of the region's development; the key role of local authorities in the formation of the main tools of public management by the development of the main aspects of governance in the conditions of reforming public authorities; the consideration of the process of implementation and development of the leading dominants of public management of the development of issues of the procedure of resource provision of the public management of the strategic development of the region and the application of organizational and communication principles in local self-government bodies is substantiated, which made it possible to investigate the conceptual foundations of the elements of governance in Ukraine; revealed the features of the institutional mechanism for ensuring the implementation of management of the strategic development of territorial communities for the effective functioning of local self-government bodies in Ukraine at the current stage of development, made it possible to identify key factors influencing it; it has been proven that the introduction of the concept and corresponding model of public administration and local development in Ukraine in order to solve the current problems of state administration, administration, development of territorial communities requires the modernization of the system of public administration and administration, the formation of new approaches to the application of proper public administration and local self-government; scientific approaches to the analysis of the issue of developing a mechanism for the modernization of the system of public management of the strategic development of the region were analyzed; the construction and analysis of the toolkit for improving the quality of social security of local self-government bodies, which is based on the principle of local development (i.e., the choice of alternatives for the development of the economic system based on the national goals of overcoming inequality and improving the quality of human life) is substantiated; the application of a conceptual approach in ensuring the effectiveness of the work of united territorial communities regarding the mechanism of modernization of the system of public management and administration of local development in Ukraine is proposed on the basis of a strategy aimed at achieving goals and objectives at the appropriate levels of public management and local self-government.

Key words: public administration, regional development, strategy, managerial influence, decentralization, territorial community

УДК 352.07
DOI <https://doi.org/10.32782/rma2663-5240-2023.37.10>

Шевченко О.О.

д. екон. наук, професор,
професор кафедри менеджменту
Донбаська державна машинобудівна
академія

Кульчицька Е.А.

студентка II курсу магістратури
факультету економіки та менеджменту
Донбаська державна машинобудівна
академія

Постановка проблеми. На сьогодні необхідним є вирішення ключових питань побудови належної моделі формування та реалізації сталої державної політики, спрямованої на забезпечення відповідних послуг населенню, яка враховуватиме світові практики публічного управління та адміністрування, процедур місцевого врядування. Задля застосування відповідних механізмів системи публічного управління та самоврядування виникає нагальна потреба у характеристиці та аналізі можливості використання досвіду зарубіжних країн, окресленні адекватних до вимог часу аспектів та ключових рис, які можна використати у національному просторі стратегічного управління з найбільш повним результатом. В умовах децентралізації в Україні та розвитку територій відповідного значення набуває модернізація системи публічного управління в територіальних громадах. В останні роки тривають реформа публічного управління та децентралізація органів публічної влади, існуючі на сьогодні підходи до місцевого розвитку не сприяли системному розв'язанню проблем, що накопичилися за цей час, та ще й загострені у стані війни в нашій державі. Ефективний розвиток відповідних механізмів забезпечення та впровадження елементів стратегічного місцевого розвитку та інструментів розвитку територіальних громад в національній економіці є вагомим євроінтеграційним чинником, що сприяє врегулюванню взаємодії органів публічної влади із суспільством та бізнесом, інститутами громадянського суспільства, дає змогу підвищити основні вимоги суспільства до цих питань. Відповідно відкритими залишаються питання щодо розробки та апробації нових підходів до місцевого розвитку, пошуку ефективних шляхів реалізації механізму публічного управління стратегічним розвитком на рівні територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні засади у сфері публічного управління та врядування, здобутки дослідження публічного управління стратегічним розвитком та розвитком територіальних громад, аспекти особливих питань місцевого розвитку та розвитку територій, зокрема на місцевому рівні, отримали розвиток у працях як зарубіжних так і вітчизняних вчених [1, с. 31; 2, с. 521; 3; 4]. Можна відзначити важливий доробок у формуванні теорії та методології вироблення публічної політики, застосуванні підходів щодо організації діяльності органів публічної влади у цій сфері. Незважаючи на значну кількість вчених та їх праць щодо публічного управління, стратегічного розвитку, питань місцевого самоврядування, специфіки

місцевого розвитку досі не розроблено методологічні підходи щодо механізму модернізації системи публічного управління стратегічним розвитком регіону, що у сукупності визначає актуальність та науково-практичну значимість дослідження.

Мета статті – теоретико-методологічне обґрунтування модернізації системи публічного управління в умовах децентралізації влади на засадах стратегічного розвитку територій в Україні в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні в світі відбуваються суттєві, багатовекторні процеси, які приводять до необхідності змін у системі управління на всіх рівнях. Уряди світових держав стикаються з питаннями та проблемою, пов'язаними з адаптацією своїх національних моделей розвитку до сучасних вимог часу, пошуку дієвих нових моделей ефективного публічного управління, врядування задля забезпечення визначеного рівня урядування та належного рівня добробуту громадян. Трансформаційні процеси та вплив військових дій, що відбуваються в Україні також вимагають нових конструктивних рішень щодо створення ефективної системи органів публічної влади та врядування всіх рівнів в умовах розвитку суспільства, що зумовлює використання особливостей місцевого розвитку та інструментів стратегічного розвитку на рівні територіальних громад.

Використання стратегічного підходу розвитку територіальних громад поступово зростає в сучасному світі, але урядові органи на сьогодні не здійснюють обстежень та співставлень для оцінки застосування зарівнями публічного управління та місцевого самоврядування.

Доцільним питанням під час розгляду специфіки територіальних систем є проблема співвідношення самоврядування та регулювання їх розвитку. Ряд науковців, чия думка є обґрунтованою, вважають, що зовнішнє управління і внутрішньосистемне самоврядування повинні бути в компромісному стані, що забезпечує відносну стійкість усієї соціальної системи. Якщо це правило не дотримуватися або різко і безкомпромісно порушувати, цільовий дисбаланс може призвести до руйнування системної цілісності. Для здійснення управлінських функцій у територіальних громадах існує два способи упорядкування внутрішніх взаємин. Перший є процесом самоврядування або об'єктивно автономного самоупорядкування і самоорганізації. Так, у саморегуляції ринкових відносин основну роль відіграють відомі чотири фактори механізму самоорганізації – попит, пропозиція, ціна та конкуренція. Спираючись на їхню взаємодію, існує територіальна скла-

дова ринкової економічної системи. На співвідношення цих факторів впливають різні соціально-територіальні особливості.

На сьогодні вже склалося ясне уявлення про те, що процес регіоналізації економіки проявляється, насамперед, у тому, що значна частина повноважень органів влади переміщується у децентралізації, одночасно здійснюється перенесення центру тяжкості реформ на регіональний рівень [1].

Саме публічна територіальна складова робить економіку регіону життєздатною системою. Але вона ж ускладнює процес управління системою, що виявляється у певній самостійності (замкнутості) певних підсистем; неоднозначності цільових установок розвитку кожного елемента та системи в цілому; та

складності зв'язку між елементами, що утворюють цю систему [3]. Ці базові системоутворюючі елементи економіки регіону слід узагальнити (рис. 1).

Загальними питаннями, які дають відповідь щодо характерних ознак сучасного етапу публічного управління, слід відзначити зниження рівня ефективності політики держави через ускладнення прогнозування економічного стану та суттєву деформацію основних реакцій національної господарської системи на ендогенні та екзогенні складові [2, с. 523].

Сучасні моделі державної служби досліджуються багатьма вченими. Інститути публічної влади розвивалися в руслі еволюції та генезису державного управління та врядування, діяльністю громадськості, регулюванням соці-

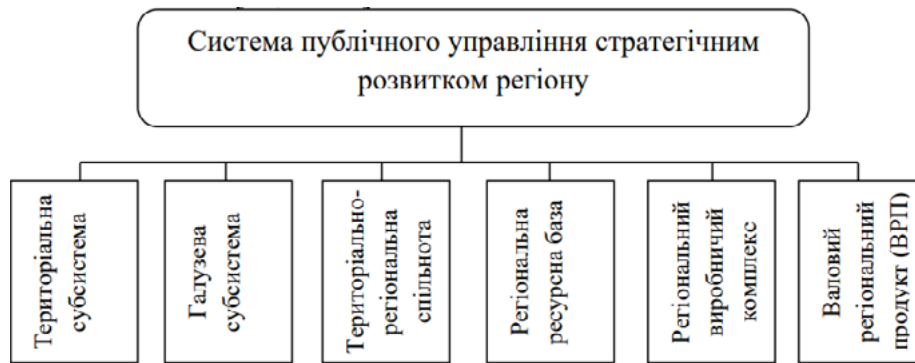


Рис. 1. Складові системи публічного управління стратегічним розвитком регіону (складено автором)

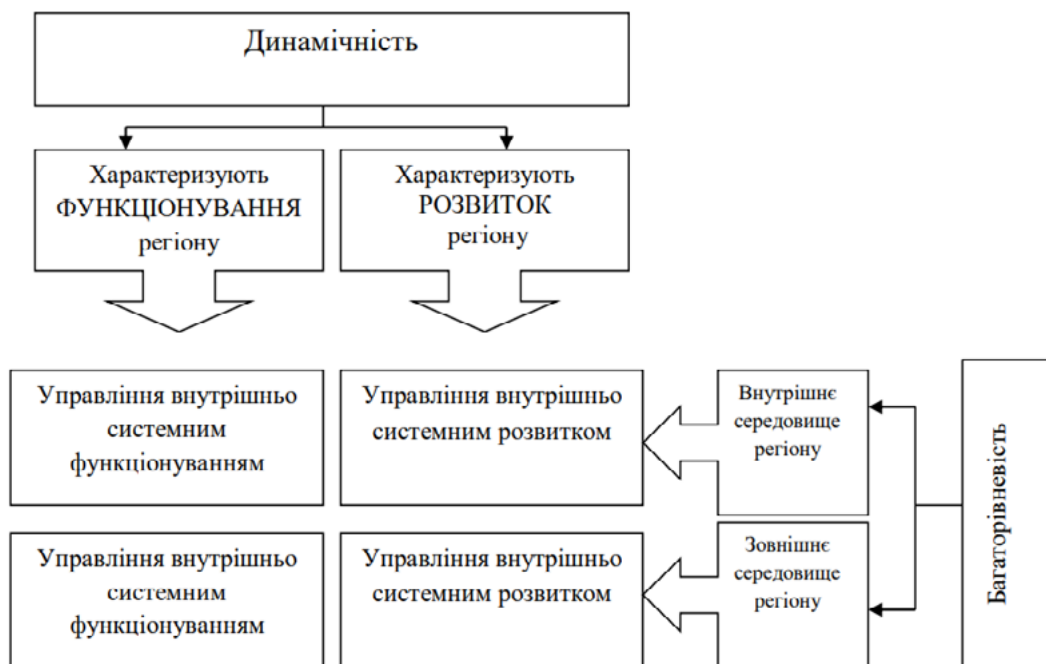


Рис. 2. Алгоритм публічного управління стратегічним розвитком регіону (складено автором)

ально-економічного розвитку економіки тощо. Таким чином, враховуючи вищевикладене, слід дослідити питання щодо розробки механізму модернізації алгоритму публічного управління стратегічним розвитком регіону (рис. 2).

Модернізація механізмів публічного управління та місцевого самоврядування виступає одним із багатьох трендів сучасного розвитку як господарських систем, так і державної політики, але так і не створює позитивного потенціалу оновлення та виходу з кризи національної господарської системи. Окремі дослідники вважають за необхідне поставити наголос не на модернізації, а на реконструкції [3]. Визначення питань стратегії означає такий розвиток національних економік у світогосподарських зв'язках, який дає можливість включити в нього і розкрити внутрішній потенціал усіх елементів, в тому числі окремо на рівні територіальних громад, та усіх суб'єктів соціально-економічної системи країни чим і забезпечити її збалансованість. Запровадження концепції та відповідної моделі місцевого розвитку, застосування концептуального підходу в Україні з метою розв'язання актуальних проблем державного управління, адміністрування, територіальних громад та їх жителів потребує модернізації системи публічного управління та формування нових підходів до застосування належної політики врядування. Можна прослідкувати взаємозв'язок теорії інклюзивного місцевого розвитку на практиці: з теоріями суспільного добробуту стосовно розвитку питань подолання нерівності й бідності в частині розподілу суспільного багатства; з просторовими теоріями і теоріями розміщення щодо формування місцевих і регіональних інклюзивних ринків; а також створення інклюзивних інновацій; з інституціональними теоріями в аспекті діяльності інклюзивних та екстрактивних інститутів як важелів місцевого розвитку тощо [2, с. 546]. Максимальна реалізація потенціалу регіону потребує не лише здійснення представниками місцевого співтовариства консультативної та експертно-аналітичної роботи, а й безпосередньої участі населення в управлінні

регіональним соціально-економічним розвитком. Застосування концептуального підходу до публічного управління стратегічним розвитком регіону, який на відміну від раніше існуючого ґрунтується на свідомому та «розумному» управлінні, за рахунок реалізації принципів: відкритості; прозорості; ефективності; екологізації, що забезпечить реалізацію європейської парадигми державного управління сталим розвитком територій є вкрай необхідним. Зазначимо, що новою формою взаємодії органів влади та мешканців регіону, комерційних та некомерційних організацій є краудсорсинг, який спирається на використання творчих рішень, що надходять на підставі відкритого конкурсу проектних пропозицій від регіонального співтовариства [4].

Висновки та пропозиції. Важлива роль стратегії розвитку територій у забезпеченні підтримки головних аспектів вирішення проблем місцевого врядування на рівні територіальних громад, з акцентуванням уваги щодо можливості наближення та сприяння процедури надання послуг. Головні задачі органів виконавчої влади державного рівня та місцевого врядування полягають у створенні належних ситуацій підтримки ситуації з метою застосування відповідних технологій, за допомогою яких слід формувати зовнішнє спроможне середовище.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ковальський М.Р., Пустовойт Є.О. Ресурсний територіальний потенціал і методичні основи його оцінки. *Публічне урядування*. 2021. № 3 (28). С. 31–37.
2. Пустовойт Є.О., Литвин Ю.О. Умови розвитку конкурентних переваг регіону у системі публічного управління. *Наукові перспективи*. 2022. № 1 (19). С. 521–527.
3. Kolupaieva I., She vchenko O. Justification of scenarios of state regulatory policy of Ukraine. Proceedings of the International conference of Innovation in Science and Education, March 20–22, 2019, Prague Czech Republic.
4. Мосумова А. К. Місце проектного підходу в контексті забезпечення ефективної роботи органів місцевого самоврядування. *Державно-управлінські студії*. 2019. № 3(14).